

Rezolucya.

Wysokie c. k. Namiestnictwo reskrytem z dnia 7. Lipca 1882 L. 40336, wystosowanym do kasy oszczędności powiatowej w Myślenicach, postanowiło, że kasa ta wstrzymać się ma z rozpoczęciem czynności statutem określonych do czasu, w którym jej Wydział powożmie uchwałę postanawiającą stopę procentów od wkładek i od lokacyi kapitału wkładkowego w granicachznaczonych tym reskrytem t. j. od wkładek dawać procentu 4, a najwięcej 4½, a pobierać od pożyczek hipotecznych 5 procentu, a najwięcej 5½, od innych zaś lokacyj 6%.

Podobne rozporządzenie od Namiestnictwa, nieco odmiennem brzmieniem, otrzymały kasy oszczędności powiatowe w Wadowicach i w Krakowie, ta ostatnia z zagrożeniem zwinienia jej w razie niezastosowania się do rozporządzenia c. k. Namiestnictwa.

Z prawa odwołania się do Ministerstwa zrobiły kasy oszczędności użytek w przepisanych terminach, jednak bez skutku.

Sądziłoby więc należało, że sprawa ta już ostatecznie załatwioną została, nie może to jednak wstrzymać podpisanych od przedstawienia Namiestnictwu z uwagi na cel, jaki mają kasy oszczędności szkodliwości i niebezpieczeństwa podobnych rozporządzeń.

Reskrypt Wys. c. k. Namiestnictwa powołuje się na tak zwany regulatyw z roku 1844, według którego „stopa procentu od wkładek powinna być ustanowioną niżej przeciętnej stopy w kraju, a przy ustanawianiu prowizyi od pożyczek należy mieć wzgląd na jak najwięcej produkcyjną lokacyę funduszów kasy oszczędności pochodzących od wkładek.“

Ależ tu nasuwa się wątpliwość, o ile zasadę tę należy i można stosować do kas oszczędności po małych miastach i miasteczkach powstających ze względu zwłaszcza na cel i działanie tychże.

Wiadomo, że najgłówniejszem i najpożyteczniejszem tych kas działaniem jest wydobywać włościan z lichwy, i z tego powodu udzielanie pożyczek włościanom nawet na wyższy procent jak 5½ lub 6 jest dla nich nietylko ratunkiem ale i dobrodziejstwem. Czy w takim stanie rzeczy można ściśle stosować do tych kas wyrażenie regulatywu o zwykłej stopie procentowej w kraju (landestüblicher Zinsfuß). Ta sama uwaga odnosi się do procentu od wkładek. Jeżeli Wysokie c. k. Namiestnictwo powołuje się na stopę procentową Instytucyj i Banków po wszelkich miastach, może mieć słuszność, ale ta stopa procentowa tam praktykowana żadnego prawie nie ma wpływu w małych i oddalonych od głównych targów pieniężnych okolicach, gdzie chodzi o nagromadzenie wkładek nawet za wyższym procentem, ażeby okropnej lichwie tamę położyć.

Również należy uznać, że różnica przez Namiestnictwo ustanowiona między pobieranym a udzielanym procentem jest za małą, aby jakie takie choćby najskromniejsze koszta administracyjne pokryć mogła, nie mówiąc już nie o uzbieraniu funduszu rezerwowego, mianowicie w ka-

sach początkujących i drobne dopiero mających fundusze. Zważyć jeszcze należy, że te różne ograniczenia procentowe nałożone są przez Wysokie Namiestnictwo w obec istniejących Towarzystw zaliczkowych, które w wielu okolicznościach pożytecznie i skutecznie działają, mając jako instytucye prywatne swobodę zniżania i podwyższania stopy procentowej według ich potrzeby i według danych okoliczności.

Wspomnieliśmy wyżej, że reskrypta Namiestnictwa są szkodliwe i niebezpieczne. Szkodliwość ich leży w tem, że przeszkadzają gromadzeniu koniecznie potrzebnych funduszków dla swoich celów, niebezpieczeństwo zaś leży w tem, że w razie nagłego podwyższenia stopy procentowej wszystkie wkładki natychmiast odebraneby były, kasa oszczędności do likwidacyi zmuszona musiałaby także dłużników swoich do wypłaty zagnać i stan rzeczy byłby gorszy niż przed założeniem kasy oszczędności. Uwaga ta tem ważniejsza, że jeżeli kasy oszczędności mają skutecznie działać, powinny udzielać pożyczek na czas dłuższy, co im się unieemożebnia, jeżeli nie mogą podnosić procentu od wkładek, aby tych z powodu niskiego a stałego procentu w krótkim terminie nie odebrano.

Jako dowód tego, co powyżej mówimy, niech służy to, co ludzie dobrej woli w powiecie Krakowskim zrobili dla ulepszenia stosunków kredytowych włościańskich. Założono najpierw Towarzystwo zaliczkowe, które małymi funduszami niejedną wszakże oddawało usługę, widząc jednak różne korzyści wynikające z natury kas oszczędności, zamieniono Towarzystwo zaliczkowe na kasę oszczędności powiatową. Na pierwszym atoli kroku, gdy kasa ta jak mówi reskrypt Namiestnictwa, dostała się pod opiekę Wysokiego Rządu, spotkała się z ograniczeniem tak co do pobieranych jako i udzielanych procentów, z zawieszeniem czynności i z zagrożeniem zniżenia instytucyi. W końcu wyrażamy przekonanie, że zakładanie kas oszczędności powiatowych w obec istniejących stosunków i dalszych finansowych projektów jest ważnym obowiązkiem chwili, co przy ograniczeniu środków działania w wielu okolicach staje się niemożliwym.

Zważywszy wszystkie powyższe wywody,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby przy przestrzeganiu przepisu regulatywu z r. 1844 uwzględniano wszystkie istniejące w naszym kraju stosunki kredytu pieniężnego“.

Wnioskodawca :

Henryk Wodzicki.

Badeni, T. Rozwadowski, J. Mochnacki, Ludwik Wodzicki, Polanowski, Starowiejski, Podlewski, Szczęsny Koziebrodzki, K. Scipio, Władysław Wolański, Władysław Łoziński, Józef Wernicki, K. Bobczyński, Jan Stadnicki, St. Tarnowski, Stanisław Jędrzejowicz, Zoll, Edward Jędrzejowicz.